

مرکز درمانی / آموزشی آیت اله طالقانی

راهنمای مراقبت آغوشی مادر و نوزاد (مراقبت KMC)

می کند ، مادران در طول مراقبت کانگرویی در مقایسه با والدینی که فرزندانشان در انکوباتور نگهداری می شوند کمتر تحت فشار روحی قرار می گیرند. مادران تماس پوست به پوست را به مراقبت معمول از نوزاد خود ترجیح می دهند. آنها ارتباط عاطفی قوی با فرزند، افزایش اعتماد به نفس و رضایت عمیق با توانایی به انجام برخی اعمال خاص برای فرزندشان را گزارش می کنند.

راهنمای های لازم برای اجرای مراقبت کانگرویی عبارتند از :

وزن تولد نوزاد ۲۵۰۰-۱۸۰۰ گرم : این نوزادان معمولاً "در زمان تولد در وضعیت باثباتی هستند . بنابراین در مورد اکثر آنها ، مراقبت کانگرویی می تواند شروع شود . (برای نوزادان بیمار با اجازه پزشک)
وزن تولد نوزاد ۱۸۰۰-۱۲۰۰ گرم : بیشتر نوزادان این گروه ممکن است مشکلاتی جدی در دوره نوزادی داشته باشند که چندین روز شروع مراقبت کانگرویی را تاخیر اندازد.

وزن تولد نوزاد کمتر از ۱۲۰۰ گرم : معمولاً "روزها و هفته ها طول می کشد تا شرایط نوزاد اجازه شروع مراقبت کانگرویی را بدهد.

مادر: همه مادران می توانند صرف نظر از سن ، تعداد بارداری ، تحصیلات ، فرهنگ و مذهب ، مراقبت کانگرویی را انجام دهند. نکات زیر باید در هنگام توصیه به مراقبت کانگرویی مورد توجه قرار گیرد.
الف: اظهار تمایل : مادر باید مایل به انجام مراقبت کانگرویی باشد. پرستار باید با مادران مشاوره کرده و آنها را به این کار ترغیب کنند. زمانی که مادر از مزایای مراقبت کانگرویی برای فرزند خود آگاهی یابد ، شروع به یادگیری میکند و مراقبت کانگرویی را قبول خواهد کرد.

ب. سلامتی عمومی و تغذیه : مادر باید بیماری های جدی نداشته باشد تا قادر به انجام مراقبت کانگرویی شود، وی باید مواد غذایی کافی و کاملی که بوسیله پزشک معالج توصیه شده را دریافت کند.

ج. بهداشت : مادر باید بهداشت را به خوبی رعایت کند . حمام روزانه ، تعویض لباسها ، شستن دستها و کوتاه و تمیز کردن ناخن ها را باید به دقت انجام دهد.

د. حمایت خانواده : مادر تا هنگامی که نوزاد به مراقبت کانگرویی نیازمند باشد به همکاری خانواده نیاز خواهد داشت تا بتواند مسئولیت های معمول در کارهای روزمره خانه را انجام دهد.

مراقبت آغوشی مادر و نوزاد (مراقبت کانگرویی)

مراقبت کانگرویی چیست ؟ مراقبت آغوشی مادر و نوزاد (مراقبت کانگرویی) روش خاص مراقبت از نوزادان کم وزن است. این کار موجب ارتقای سلامت و بهبود وضعیت آنها از طریق تامین دمای بدن ، تغذیه با شیر مادر ، پیشگیری از عفونت و ایجاد ارتباط نزدیک تر بین مادر و نوزاد می شود. در مراقبت کانگرویی کودک به وسیله مادر در تماس پوست به پوست نگهداری می شود و تا حد امکان با شیر مادر تغذیه می شود. از بیمارستان شروع و در خانه نیز ادامه می یابد.

مزایای مراقبت کانگرویی :

شیردادن با پستان : تحقیقات نشان داده اند که مراقبت کانگرویی نه تنها در افزایش میزان شیردهی ، بلکه در افزایش طول مدت شیردهی نیز اثر بخش است. به علاوه حتی در هنگام تاخیر در شروع مراقبت کانگرویی و محدودیت مادران در طول روز و شب ، این کار باز بر روی شیردهی تاثیر قابل توجهی داشته است.

کنترل دمای بدن : تماس پوست به پوست بین مادر و نوزاد نارس و یا کم وزن ، سبب کنترل دما و کاهش احتمال خطر هیپوترمی می شود. در مورد نوزادان با ثبات ، مراقبت کانگرویی حداقل معادل مراقبت رایج در انکوباتور از جهت امنیت و درجه حرارت است.

ترخیص زود هنگام : براساس مطالعات مشخص شده ، نوزادان کم وزن که به طریق مراقبت کانگرویی مورد مراقبت قرار گرفته اند زودتر از نوزادانی که به روش معمول تحت مراقبت قرار میگیرند از بیمارستان مرخص می شوند. و نیز نوزادان در روش مراقبت کانگرویی بیشتر از نوزادان تحت مراقبت به روش معمول وزن می گیرند.

بیماری کمتر : نوزادانی که به روش مراقبت کانگرویی مراقبت می شوند، تنفس منظم تری دارند و کمتر مستعد ابتلاء به وقفه تنفسی (آپنه) می شوند. مراقبت کانگرویی ، از نوزادان در مقابل عفونت های بیمارستانی نیز حفاظت می کند. حتی پس از ترخیص از بیمارستان هم ، بیماری در بین کودکان تحت مراقبت کانگرویی کمتر دیده می شود. مراقبت کانگرویی احتمال ابتلاء به بیماری های حاد چون ذات الریه در طی دوره شیرخواری را کاهش می دهد.

سایر موارد : مراقبت کانگرویی به نوزادان و والدین کمک

آمادگی جهت مراقبت کانگروبی :

الف. مشاوره : هنگامیکه نوزاد برای انجام مراقبت کانگروبی آماده است . زمان مناسبی برای مادر و فرزند ترتیب داده شود. روند انجام مراقبت کانگروبی را با ملایمت و حوصله برای وی شرح و به سوالات مادر به روشنی پاسخ و سعی میکنیم که از اضطراب و نگرانی او بکاهیم او را تشویق به آوردن هریک از اعضای دیگر خانواده میکنیم . این کار در بوجود آمدن نگرش مثبت در خانواده کمک میکند و در حمایت خانواده از مادر ، بخصوص برای انجام مراقبت کانگروبی در خانه ، پس از ترخیص از بیمارستان بسیار موثر است. مشورت مادر در زمان شروع مراقبت کانگروبی با افرادی که قبلاً "مراقبت کانگروبی را برای فرزندانشان تجربه کرده اند، بسیار کمک کننده است.

ب. لباس مادر : مراقبت کانگروبی می تواند با استفاده از هر نوع لباس جلو باز و سبک و مطابق با فرهنگ بومی انجام شود. مراقبت کانگروبی به آسانی با پیراهن و لباس راحتی قابل انجام است.

ج. لباس نوزاد : نوزاد با کلاه ، جوراب ، پوشک و پیراهن جلو باز بدون استین پوشانیده شود.

طرز قرار دادن نوزاد :

نوزاد باید بین سینه های مادر در حالت عمودی قرار داده شود. سر نوزاد باید به یک طرف برگردانده شده و در وضعیت کمی کشیده به عقب قرار گیرد . این وضعیت قرار گیری سر به بازماندن مجاری هوایی کمک می کند و اجازه تماس به چشم بین مادر و فرزندش را نیز فراهم می آورد.

مفصل ران باید خم شده و در حالت باز ، در وضعیت قورباغه ای قرار گیرند. بازوها نیز به حالت خم شده در آیند.

شکم نوزاد باید در سطح فوقانی شکم مادر قرار گیرد. تنفس مادر موجب تحریک تنفس نوزاد می شود.

قسمت پائین نوزاد باید با دست مادر مورد حمایت قرار گیرد.

پایش: شیرخوارانی که مراقبت کانگروبی دریافت میکنند، بخصوص در طی مراحل اولیه باید به دقت مورد مراقبت و پایش قرار گیرند . راه هوایی باز ، تنفس منظم ، رنگ نوزاد صورتی و نوزاد توانایی حفظ دمای بدن را داشته باشد. مادر به صورت مرتب در طی انجام مراقبت کانگروبی خود را درگیر مراقبت از نوزاد خود کند ، بطوریکه در خانه هم بتواند این کار را ادامه دهد

تغذیه: به مادر باید توضیح داده شود که چگونه به نوزادی که در وضعیت مراقبت کانگروبی است ، شیر بدهد. نگهداری نوزاد نزدیک پستانها باعث تحریک تولید شیر می شود . مادر می تواند شیر خود را دوشیده و در زمانی که هنوز نوزاد در وضعیت مراقبت کانگروبی قرار دارد ، به او بدهد. در این حال با فنجان مخصوص تغذیه نوزاد نارس ، قاشق و یا لوله معده (بسته به شرایط نوزاد) میتوان شیر دوشیده را با راهنمایی پرستار به وی داد.

اصول اخلاقی: در هنگام انجام مراقبت کانگروبی پوشش کامل مادر براساس موازین فرهنگی - اسلامی الزامی است. زمان شروع مراقبت کانگروبی : می تواند به مجرد تثبیت وضعیت نوزاد شروع شود. نوزادان با بیماری های حاد یا نوزادانی که نیاز به درمان های ویژه دارند، باید مطابق با دستورالعمل بخش ، تحت مراقبت قرار گیرند . جلسات کوتاه مراقبت کانگروبی می تواند در طول بهبودی همراه با ادامه درمان پزشکی شروع شود . امکان ارائه مراقبت کانگروبی در حالی که نوزاد تغذیه دهانی می شود یا با لوله دهانی - معدی تغذیه می شود و یا تحت دستگاه تنفسی و اکسیژن درمانی است نیز وجود دارد.

طول مدت :

باید از جلساتی که کمتر از یک ساعت طول می کشند اجتناب شود ، چرا که تکرار این ممکن است برای نوزاد ناراحت کننده باشد.

طول مدت تماس پوست به پوست باید به تدریج تا حد امکان در روز افزایش یابد، این کار تنها باید برای تعویض پوشک نوزاد قطع شود.

زمانی که نوزاد به مراقبت ویژه نیاز ندارند، باید به بخش نوزادان انتقال داده شود و مراقبت کانگروبی ادامه یابد.

آیا مادر می تواند مراقبت کانگروبی را در طول خواب و استراحت ادامه دهد؟

استفاده از یک صندلی راحتی با پشتی قابل تنظیم و متحرک می تواند برای ارائه مراقبت کانگروبی در طول خواب و استراحت کمک کننده باشد. در بخش یا در خانه ، مادر می تواند با کودک در موقعیت مراقبت کانگروبی در وضعیت تکیه داده یا نیمه خوابیده در حدود ۱۵ تا ۳۰ درجه بالای سطح افقی قرار گیرد. یک لباس محافظتی برای نگه داشتن کودک در موقعیت مراقبت کانگروبی به مادر اجازه خواهد داد تا حتی در حالی که بچه در موقعیت مراقبت کانگروبی است بخواند.

چه زمانی مراقبت کانگروبی باید قطع شود ؟ مراقبت کانگروبی تا حد امکان باید در بیمارستان و سپس در خانه تا زمانی که مادر و نوزاد در این وضعیت احساس راحتی میکنند ادامه می یابد. اغلب تا زمانیکه وزن نوزاد به حدود ۲۵۰۰ گرم برسد این روش مطلوب است . اما مادران میتوانند گاهی پس از حمام کردن کودک و یا در طول شبهای سرد ، تماس پوست به پوست با فرزند خود را ایجاد کنند.

پیگیری های بعد از ترخیص :

پیگیری از نزدیک یکی از پیش شرط های اساسی مراقبت نوزادان نارس و انجام مراقبت کانگروبی است. بطور کلی ، شیرخوار تا زمانیکه وزن او به ۳-۲/۵ کیلوگرم برسد ، باید تحت ویزیت مرتب قرار گیرد(کمتر از ۲ کیلو هفته ای یکبار ، بین ۲-۳ کیلو هر ۲ هفته یکبار و بیشتر از ۳ کیلو ماهی یکبار و یا طبق نظر پزشک)

منبع : بسته خدمتی مراقبت آغوشی مادر و نوزاد

تهیه کننده : سوپروایزر آموزشی

ویرایش دوم ۱۳۹۵